

*Werkgebied: Denderhoutem, Haaltert, Heldergerm,
Kerksken, Terjoden*

Mededelingen Heemkundige Kring
Groot-Haaltert - 3-maandelijks ledenblad

30e jaargang 2010 - nr. 2

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Voorzitter - Secretariaat
Willy De Loose
053/83.08.81

Medewerkers:

Denderhoutem:

Luc Pots
Hans Sonck

Haaltert:

Jan Paul De Graeve
Marc De Moyer
John Scheerlinck
Christophe Provost

Heldergerm:

Roger De Troyer
William Minnaert

Kerksken:

Joris De Kegel - ledenadministratie

Documentatiecentrum:

Warandegebouw Sint-Gorikspein 17,
9450 Haaltert.

Open: eerste zondag en tweede donderdag
van de maand van 10 tot 12 u.

Gesloten: juli en augustus

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Lidmaatschap: € 10

Steunend lid: € 15

Rek.nr. 439-5083061-63

Heemkundige Kring Groot-Haaltert

Email:

willydeloose@skynet.be

info@hkhaaltert.be

Website:

www.hkhaaltert.be

Elke auteur is verantwoordelijk voor
zijn/haar teksten.

Teksten mogen overgenomen worden mits
bronvermelding.

HK Haaltert is lid van 'Heemkunde Oost-Vlaanderen.'

Redactioneel

Wij zijn bijzonder opgetogen bij het afsluiten van de hernieuwde ledenlijsten. 90% van onze leden hernieuwden hun lidmaatschap. Wij zijn jullie oprecht dankbaar. Dit laat ons toe met nieuwe kracht al onze zorg te besteden aan de samenstelling en publicatie van het tijdschrift en de uitbouw van het documentatiecentrum.

In dit verband ontvangen wij graag suggesties en/of foto's en documenten die wij kunnen gebruiken om de inhoud nog interessanter te maken.

Graag vragen wij jullie aandacht voor twee nieuwe publicaties, die vooral de inwoners van Heldergerm zal interesseren.

Roger De Troyer bundelde honderden sappige uitdrukkingen en gezegden in 'Oe zegge men 't ommel in 't Eljergems' en samen met William Minnaert behandelde hij ook de typische bijnamen die nog vaak circuleren bij de dorpsgenoten.

Een tweede uitgave, die zich vooral richt tot de geïnteresseerden in de familiekunde is de bewerking van de Parochieregisters en de Burgerlijke Stand van 1611 tot 1910 door Stefan Andries. Niet alleen de inwoners van Heldergerm zelf werden behandeld, maar ook ver buiten de gemeentegrenzen werden ex-Heldergermnaren opgespoord.

In dit verband zijn nog alle ontbrekende gegevens (geboorte-, huwelijks- of overlijdensdata) van uitgeweken dorpsgenoten welkom bij de auteur.

Elders in dit nummer staan verdere bijzonderheden over deze twee uitgaven, die zeker een mooie verrijking zijn van de groot-Haaltertse bibliografie.

En om ons 30e werkjaar af te sluiten is er nog in het Allerheiligen weekend de tentoonstelling 'Haaltert, vroeger en nu', dat wij samen met het Davidsfonds Kerksken-Heldergerm organiseren.

Zoals je merkt, is de Heemkundige Kring, na drie decennia, nog steeds een vereniging die zich volop inzet voor de promotie en bescherming van ons geschiedkundig erfgoed.

En met een stevige achterban, willen wij dat blijven doen!

Namens Heemkundige Kring Haaltert

Willy De Loose

voorzitter.

Een foto uit het jaar 1938

Op 21 april 1938 trouwden in Kerksken Irène Van Vaerenbergh en Jan Michiels. De huizen werden bevlagd en toen het koppel na de huwelijksmis naar huis kwam werd door een buurvrouw een geschenk aangeboden en een “willekom” afgelezen: een lange brief met gelukwensen, geschreven op “ministerpapier” met een wit lint om.

Een paar dagen na het huwelijksfeest voor de familie werden de buurvrouwen uitgenodigd op een feestje. In het “estaminet” bij Bakkers genoten zij van een “ka pla”, koffie met taart en enkele flessen jenever.

Op de koer achter het huis werden ze vereeuwigd op de gevoelige plaat, waarvan wij hieronder een afdruk publiceren.

Wij herkennen van links naar rechts, van onder naar boven:

Op de eerste rij, met het jeneverglas in de hand, **Germaine Menschaert**, “Germain uit de poemp” (zo genoemd wegens de publieke pomp bij haar geboortehuis). Zij was gehuwd met kleermaker Cyriel Janssens en had een stoffenwinkel tegenover “estaminet” Bakkers. Om je te

laten meten en een paar keer je kostuum aan te passen moest je door de winkel en de woonplaats de trap op naar het atelier van Cyriel.

De twee jeneverflessen staan op de koer voor de moeder van de bruid: “Bakkers Delfin”, **Delphina De Bodt**. Zij was de beste cafébazin van de streek. De “notabelen” Henri De Schepper en Gustaaf Meganck kwamen iedere zondag na de hoogmis een “zwaar” bier drinken. Zij hadden hun eigen glas en geen andere cafébezoeker mocht daar uit drinken.

In het café stond een groot Russische biljart en men kon er bakschieten, kaarten, vogelpikken en bollen. Het was een café voor jong en oud en als een jong koppel eens wou stoeien zorgde Delphine voor een verse bussel stro in de schuur.

Een eerder ongewone klasfoto voor estaminet “Bij Bakkers” Dorp (Geraardsbergse steenweg) uitgebaat door Gustaaf Van Vaerenberg en Delfine De Bodt. Vooraan Zuster Methodia, op wandel met onze groot- en overgrootouders. (Circa 1925)

De bruid, “Bakkers Irène”, **Irène Van Vaerenbergh**, is goed te herkennen aan het grote bruidsboeket. Naast haar de bruidegom, **Jan Michiels**, beter gekend als “miejster Zjang”.

Het koppel kreeg vier dochters, maar in 1945 overleed Irène op 27-jarige leeftijd. Zij werd begraven samen met haar dochttertje dat nauwelijks vijf dagen na haar overleed.

“Miejster Zjang” hertrouwde in 1947. Met zijn tweede echtgenote Marguerite Cannoot kreeg hij nog zeven dochters. Hijzelf bleef onderwijzer in de gemeenteschool van Kerksken tot aan zijn pensioen.

De man met de “klepmuts” is **Gustaaf Van Vaerenbergh**, vader van de bruid. Iedereen noemde hem “Bakker”. Hij was werkmán en landbouwer maar geen bakker. Wellicht waren zijn ouders of grootouders bakkers. Staaf was een noeste werker en de sterkste man uit de buurt.

Rechts van hem zit **Clementine Van Der Haegen**, “Dizje zen Clementin”. Haar vader heette Désiré, “Dizje”. Zij is de enige op deze foto die nog leeft. Clementine had een zo grote liefde voor haar moeder dat ze haar nooit verliet. Haar moeder werd 99 jaar en 10 maand oud. Clementine bleef ongehuwd.

Uiterst rechts zien we **Marie De Cock**, “Bruine Mie”, gehuwd met Gustaaf De Winter, “Winter”. Mie was een legendarische figuur in Kerksken. Zij was “boenjeles”, een soort assistent-vroedvrouw. Zij was specialiste in het “inbundelen” van de borelingen. Als de jonge moeders hun “kerkgang” deden droeg Mie het kind. Na de kerkelijke dienst werden alle cafés bezocht en er wordt verteld dat Mie eens het kindje achterliet in een café.

Uiterst links op de tweede rij staat mijn moeder, **Emilie Gees**, “Slinkes Emilie”. Naar verluidt was haar vader een (s)linkshandige kampioen in het bolspel. Mijn vader Prosper Welleman noemden ze “Champetters Prosper” omdat mijn grootvader tientallen jaren veldwachter was in Kerksken. Naast haar schuilt **Ida Van Der Haegen**, “Tor zen Ida”. Haar vader Victor was een bekend daensist. Zijzelf was getrouwd met Frans Coppens, beter bekend onder de naam “Pilatus” omdat hij die rol vertolkte in een toneelstuk. Ida was gedurende vele jaren de waardin van café ’t Horlogeken.

Maria Theresia Ruysinck, “Manens Foos zen Trese” was gehuwd met “Manens Foos”, slager Alfons Herremans. Het huis waar zij hun beenhouwerij hadden, naast het Sint Martinusheem, is nu gesloopt. Zij hadden twee kinderen: Anna, twee plaatsjes verder op de foto, en Herman die decennia lang onderwijzer was in de gemeenteschool te Kerksken.

Naast Trese staat **Marguerite Van Keymolen**, “Balekes Magrit”. Haar vader was zeer klein van gestalte en buitengewoon dik, zoals een balleken. Zij was gehuwd met Henri Cooman, “Koeëmans Rie”. Rie was bakker; de winkel was in de garage maar hij leverde ook ten huize met de “tripporteur”. Pal boven de bruidegom herkennen we **Anna Herremans**, “Jeppes Frans zen Anna”, dochter van Trese en Foos. Zij was gehuwd met Frans Schoupe, “Jeppes Frans”. Wie de Beekstraat op kwam moest maar de straat oversteken om hun café binnen te gaan. Frans was ook “bieruitzetter” en leverde met kar en paard zowel bij particulieren als in de cafés.

Naast haar **Clementine De Pelsmaecker**, “Soeëkes Clementin”. Haar man, Gustaaf Goubert, kwam op tragische manier om het leven: zijn lichaam werd in de Dender gevonden. Rechts achter de vader van de bruid staan twee zussen: **Alice Van Der Eecken** en **Clementine Van Der Eecken**, “Regoos Lis” en “Regoos Clementin”.

Lis was getrouwd met Aloïs Van Der Stockt, “Wiejs” met wie ze uitweek naar Amerika. Zij kwamen terug en namen hun intrek bij Clementine in het hoekhuis Kerkskendorp-Beekstraat, tegenover de apotheek. Clementine was getrouwd met Frans Ringoot (“Regoos” ?) die 50 jaar ouder was en van wie ze alle bouwgronden erfde vanaf de steenweg tot aan het klooster.

“Mesjer zen Emilie”, **Emilie Gees**, prijkt als voorlaatste op de middelste rij. Zij was getrouwd met metser-aannemer Valerie Coppens, “Mesjer”. Ze had een kruidenierswinkel en in de zomer verkocht ze roomijs. Uiterst rechts zien we “Stienens Marie”, **Marie Van Den Storme**. Iedereen noemde haar “mameer” (ma mère ?), een titel voorbehouden voor de “hogere standen”. Haar echtgenoot Philemon Van Den Eynde overleed ten gevolge van een gewerschot dat per ongeluk werd afgevuurd door likeurstoker Baleken die op de Driehoek woonde, nu de winkel van Bart Gees.

Bovenste rij links: **Adeline De Pelsmaecker**, “Soeëkes Linne”, de vrouw van slager Constant Moens, “Stentjen”. Zij hadden een goed beklante winkel en Stentjen ging ook bij de mensen thuis het varken slachten. Pas vorig jaar overleed de in het wit geklede “Mettekes Josefijn”. Iedereen noemde haar Josephine maar nu bleek dat haar ware naam Charlotte was, **Charlotte Scheerlinck**. Zij was gehuwd met Robert De Rijck, neef van de bruid. Vandaar wellicht dat ze uitgenodigd was op het feest want zij woonde in den Berg en was dus geen buur.

Naast haar staat “Bakkers Marie”, **Marie Van Vaerenbergh**, de oudere zus van de vader van de bruid.. Zij was ongehuwd en woonde gans haar leven in het ouderlijk huis samen met het gezin van haar broer, waarvoor ze een goede hulp was.

De in het zwart geklede **Maria De Decker** was een buitenbeentje: ze was gehuwd met Gustaaf Van Der Haegen en heette dus “Tor zenne Staaf zen vra”. Toen ze vier dochters hadden trok zij naar Brussel en liet haar man achter. Hij ging met zijn kinderen bij zijn ouders wonen.

De laatste vrouw boven rechts is **Maria Coppens** “Mesjer zen Maria”. Zij huwde op gevorderde leeftijd met de nog minder jonge Henri De Neve, “Lowiekes Henri” en volgde haar man naar de boerderij in de Watervoor.

De man helemaal bovenaan is “Bakkers Gilbert”, **Gilbert Van Vaerenbergh**, de broer van de bruid. Hij was gehuwd en woonde in Wieze waar hij hoofdonderwijzer was. Wat kwam hij hier doen op het feestje voor de buurvrouwen?

Robert Welleman

Eerste publieke telefoon te Haaltert - 1929

Voor WO II waren er slechts een paar telefoontoestellen in ons dorp. Het bestuur kreeg regelmatig duwtjes in de rug om een ‘publieken telefoon’ te plaatsen. Na een paar besprekingen in de gemeenteraad besliste de raad op 15 december 1929 ‘dergelijken post’ te installeren. Waar kon dit beter dan in een herberg en de keuze viel op ‘De groene lantaarn’ op de Hoogstraat (nu schoenhandel L.Mally). De tarieven werden geafficheerd:

bellen binnen het net: 1 Bfr. per gesprek van 3 minuten.

Voor een oproep buiten het net, werd het bedrag vastgesteld door het beheer van de telefoonmaatschappij, vermeerderd met 1 Bfr. per 3 minuten.

Ook de inwoners van Ede, wensten een telefoon te installeren bij Jozef De Caesemaeker. Helaas dit voorstel werd niet aanvaard. De raad wilde eerst de huidige situatie evalueren.

WdL

Documentatiecentrum

Aandacht !!!

Het centrum is gesloten gedurende de vakantiemaanden juli en augustus.

Vanaf september open: elke 1e zondag en elke 2e donderdag van de maand van 10-12u.
(andere donderdagen op afspraak 053/830881- 0472/80 99 12).

Wij danken:

André De Winter, Aalst: brokstuk van de vernielde klok bij de brand van de vorige kerk in 1869.

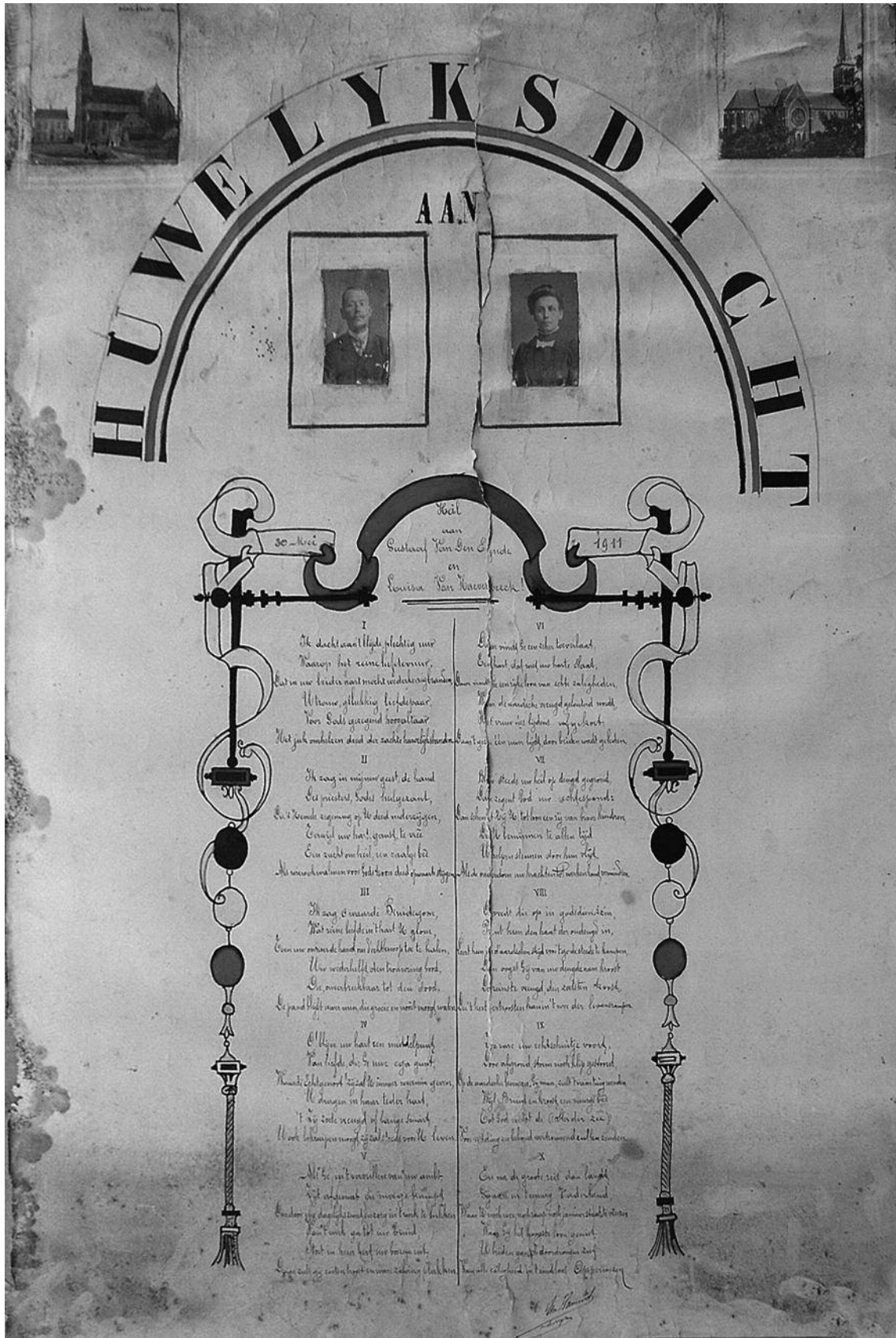
Willy De Loose, Haaltert: geschiedkundige werken

Paul Ghijssels, Haaltert: foto's en pamfletten Kerksken

Monique Van den Driessche, Haaltert: huwelijksgedicht 1911

Gustaaf Cooreman - Muylaert, Dilbeek: foto's Kerksken

Een mooie getuigenis.

Naar aanleiding van het huwelijk van Gustaaf Van den Eynde en Melanie Louisa Van Haeverbeeck op 30 mei 1911, Bijna 100 jaar geleden, dichtte plaatselijk onderwijzer Edmond Flamant een 'Huwelijksdicht' voor het koppel.

De tekst werd mooi omkaderd en getooid met de afbeeldingen van de parochiekerken van hun geboortedorp en de foto van de trouwers.

Gustaaf van den Eynde werd geboren in Welle op 17-07-1885 en was de zoon van Jan Baptist en Melanie Theresia Redant.

Melanie Louise Van Haeverbeeck woonde op de Hoogstraat (nu Administratief centrum) en werd geboren te Haaltert op 20-10-1880. Zij was de dochter van Karel Lodewijk en Catharina De Meyer. Louise werd kantuitgeefster (Boeëzens of Pasterkes).

Het echtpaar kreeg 2 kinderen, Estelle (bleef ongehuwd) en Elza die huwde met architect Aimé Van den Driessche. Zij vestigden zich na WO II in villa Palmyra in de Stationsstraat waar de kanthandel voortgezet werd.

Wij willen de tekst weergeven, vooral om het woordgebruik van die periode even onder de loupe te nemen.

*Ik dacht aan 't blijde plechtig uur
Waarop het reine liefdevuur
Dat in uw beider hart mocht wederkeerig branden
U trouw gelukkig liefdepaar
Voor Gods gezegend hoogaltaar
Het juk omhelzen deed der zachte huwelijksbanden.*

*Ik zag in mijnen geest de hand
Des priesters Godes heilgezant
Des Hemels zegening op Uw deed nederrijgen
Terwijl uw hart gerust tevrede
Een zucht om heil een zaaggebee
Als wierookwalmen voor Gods troon deed opwaarts stijgen.*

*Ik zag u waarde bruidegom
Wat reine liefde in 't hart u glom
Toen uw ontroerde hand nu dechtknoop toe te halen
Uw wederhelft den trouwring bood
Die onverbreekbaar tot den dood
De pand blijft uwer min die nooit moogt walen.*

*O blijve uw hart een middelpunt
Van liefde die gij uwe eega gunt
Waarde echtgenoot, zij zal u immers weerman geven
U dragen in haar teder hart
't Zij zoete vreugd of bange smart
U ook bekruipen moogt. Zij zal steeds voor u leven.*

*Flink in 't vervullen van uw ambt
Zijt afgemat en moegekampt
Om door uw dagelijks zweet en zorg in 't werk te lukken
Van 't werk ga tot uw bruid
Stort in heur hert uw boezem uit
Daar zult gij zoeten troost en ware zalving plukken.*

*Daar vindt gij een zeker toeverlaat
Een hart dat met uw harte slaat
Daar vindt gij een rijke loon van echte zaligheden
Waar de aardsche vreugde gelouterd wordt
Het vuur des lijdens afgekort
Daar 't geen één over lijdt, door beiden wordt geleden.*

*Blijf steeds uw heil op deugd gegrond
Dan zegent God uw echtesjoond
Dan schenkt hij u tot loon en rij van brave kindren
Die u beminnen ten allen tijd
U helpen steunen ten allen tijd
Als de ouderdom uw kracht tot werken komt verminderen.*

*Voedt die op in godsdienstzin
Prent hun den kant der ondeugd in
Leert hun in daardschen strijd voor 't goede steeds te kampen.
Dan oogst gij van uwen deugdzaam kroost
Den minste vreugd, den zachtsten troost
Die 't hert vertroosten kan in 't wee der levensrampen.*

*Zo vare uw echtschuitje voort
Door afgrond, storm noch klip gestoord
Op de aarsche levenszee. Gij man, zult 't vaartuig wenden
Wijl bruid en kroost een vurige bee
Tot God en tot de Herder der zee
Voor redding en behoud vertrouwend zullen zenden.*

*En na de groote reis dan landt
Gij aan in 't eeuwig vaderland
Waar u noch vrees, noch angst, noch jammer staat te vreezen
Waar gij het hoogste loon geniet
U beiden van doordrongen ziet
Van alle zaligheden in 't eindloos Opperwezen.*

E. Flamant
onderwijzer

Herinneringen Haaltert 1956

Op maandag 28 mei 1956, de dag na de plechtige communie was er de traditionele dankmis.

Na de mis verzamelde onderpastoor Henry Moortgat de communicanten voor een mooie groepsfoto op de binnenplaats van de toenmalige Volkskring.

E.H. Henry Moortgat (° Buggenhout 02-08-1919) werd na zijn priesterwijding leraar aan het Sint-Lievenscollege in Gent, voor hij aangesteld werd als onderpastoor te Haaltert in 1951.

In 1959 werd hij pastoor in Zulte, nadien volgden Opstal-Buggenhout, Nieuwerkerken-Waas en Eine. Vandaag de dag verblijft hij in Michelbeke.

Onderpastoor Moortgat was een bezige bij, hij werd in Haaltert proost van de VKAJ en KAV en richtte het Sint Lutgardisheem in, een ontmoetingscentrum voor de vrouwelijke katholieke jeugdverenigingen. In 1952 was hij de promotor van een groots en gedurfd massaspel 'Bernadette' dat ver buiten de dorpsgrenzen belangstelling genoot.

Meisjes (vlnr): 1-Marie Josée Van Cauwenbergh, 2-Erna Smedt, 3-Anita Gees, 4-Elianne Limpens, 5-Lilianne Dooremont, 6-Godelieve Scheerlinck, 7-Eveline Cansse, 8-Rita Mallefroy, 9-Elianne Van Impe, 10-Lena Baetens, 11-Alida De Buyscher, 12-Simonne D'Haeseleer, 13-Jeannine Buyl, 14-Simonne Hamerijck, 15-Odette Van der Meulen, 16-Francine Meert, 17-Rita Roelandt, 18-Godelieve Schollaert, 19-Jeaninne Bael, 20-Lia Muylaert, 21-Marie Thérèse Van den Neucker, 22-Maria Provost, 23-Rita Van den Brempt, 24-Marie José Beeckman, 25-Rita Lauwerijs, 26-Nicole Van de Weghe, 27-Helga Lievens, 28-Frieda Leemans, 29-Erna Allemant, 30-Betsy Van de Weghe, 31-Marie-Jeanne D'Hoye, 32-Eliane Van Den Brempt, 33-Anita Van den Eynde, 34-Marcella Goossens, 35-Christianne Rottiers, 36-Jacqueline De Schutter, 37-Magda De Brouwer, EH Moortgat, 38-Maria Van den Eynde.

Jongens, zittend: 1- Willy Promenez, 2- Etienne De Bolle, 3-Paul Van der Eecken., 4-Freddy Mallefroy, 5-Zacharie Brusselman, 6-Gerard De Cock, 7-Herman Paridaens, 8-Noël De Zwaef, 9- Georges Mertens, 10-Frans De Rijcke, 11-Rudy De Backer, 12-Walter Van Overwaelle, 13-Frans Hoffelinck, 14-Marcel Van Geit, 15 Johny Roelandt, 16-Ernst Van Der Stockt, 17-Noël Gees

Frieda Leemans

Herinneringen Haaltert 1934

Eén van de taken van de parochiale overheid was het stimuleren van de jeugd tot deelname aan de godsdienstige activiteiten.

In de dertiger jaren werd de Eucharistische Kruistocht voor de meisjes opgericht onder impuls van onderpastoor August Van Crombrugge (° Deftinge 1897) die in Haaltert actief was tot hij in 1946 als pastoor werd aangesteld in Welden.

Deze groepering was de opvolger van de 'Kongregatie O.L.Vrouw Onbevlekt' en de kleine 'Kongregatie van de H.Agnes' opgericht in 1874. Er waren een 300-tal leden in de bloeiperiode, waaraan de pastoor tweemaal per maand godsdienstonderricht gaf.

1e rij, zittend (v.l.n.r.): Laura Van den Steen, Margareta Mally, Lucienne Van Puymbroek, Evelyne Arrijs, onderpastoor Van Crombrugge, Martha Van de Velde, Julia De Meyer, Paula De schrijver en Yvonne De Nul
2e rij: Laurine Van der Stoct, Elise Redant, Justine De Meyer, Leontine De Meyer, Josefina Arijs, Julienne Vonck, Maria Van den Eeckhout, Paula De Meyer, Anna Godefroid en Maria Mally
3e rij: Clara Renneboogh, Paula Van Impe, Judith Matthijs, Maria Van den Steen, Celine Mally, Madeleine Rennboogh, Celeste Muylaert, Madeleine Schouckens, Rosine Van Impe, Agnes De Schutter, Maria Van Cauwenbergh, Martha Van den Steen en Julia De Bruyn
4e rij: Agnes De Smet, Marie Louise Van den Steen, onb., Maria Van Impe, Martha Van der Stockt, Agnes De Rouck en Lucie De Rouck.

(n.v.d.r. aangezien dit een opname is van groep B, was er waarschijnlijk eveneens een groep A. Heeft iemand weet van het bestaan van een foto van groep A?)

Wal

De rekeningen van de Muziekmaatschappij

“Groeien en bloeien” Denderhoutem - augustus 1929 - december 1940

Ik ben Nelly Sonck heel dankbaar dat zij kort voor haar overlijden mij het boekje “Rekeningen Maatschappij “Groeien & Bloeien” – Denderhoutem”, bijgehouden door haar vader Clément Sonck, in bruikleen heeft gegeven omdat het een schat aan praktische informatie bevat over een toch wel heel belangrijke periode uit onze lokale geschiedenis.(1)

Een herinnering aan de daensistische strijd - zelfs aan de beginjaren van vóór de Eerste Wereldoorlog - is bij vele mensen in de Denderstreek nog zeer levendig. Weliswaar zijn alle directe getuigen uit die periode allang gestorven, maar ze hebben hun verhalen doorgegeven aan hun kinderen en kleinkinderen.

De sociale strijd was hier eind 19e eeuw en gedurende de eerste helft van de 20e eeuw zeer hevig, met plaatselijke voorvechters die ofwel de zijde van Daens ofwel die van Woeste kozen. De weinige liberalen en socialisten die toen op het Vlaamse platteland woonden, kozen bijna allemaal de kant van de daensisten, omdat alleen zij een valabele oppositie konden vormen tegen de oppermachtige Katholieke Partij.

Invloedrijk en machtig waren de daensisten in Denderhoutem en ze lieten dat ook naar buitenuit zien met o.a. hun fanfare ‘Groeien en Bloeien’, die bij belangrijke gebeurtenissen altijd haar aanwezigheid luidruchtig manifesteerde. De wekelijkse repetitie had plaats in “De Volkswil”(2) – in den Borrekent, het latere “Vlaamsch Huis” - de zaal van de “Doozjn” (Daens-en) annex café uitgebaat door Omer Scheerlinck en Julia Adriaens (op de foto naast café “In Het Volkshuis” beter bekend als het “zegelkenskot”(3) aan de Zevenkapel).

Denderhoutem Het Vlaamsch huis en Kapelzicht

Deze foto werd genomen op 12 juni 1934 aan de overkant van de toenmalige kapel van O. L.V. van Zeven Weeën.

Bovenste rij v.l.n.r. : Frans Van der Straeten, Remi De Coninck, Robert De Troyer, Edgard Eeman, Marcel Baeyens, Edgard De Saedeleer, Hector Heyman, Maurits Sonck, Jozef De Putter, Rifin Sonck, Omer Sonck, Frans Van Rossen.

2e rij : Frans De Laen, Leon Sonck, Jozef De Putter, Richard De Nul, Florent Sonck, Albert Van der Stockt, Achiel De Smet, Clemens De Coninck, Edmond Heyman, Roger Muylaert, Robert Van Paepehem, Albert Sonck, Raymond Van den Steen, Donaat De Schutter, Jozef Roelandt, Frans Van den Steen, Gustaaf Van de Velde.

Zittend : Joannes Franckx, Robert De Backer, Petrus Sonck, Petrus Muylaert, dirigent Schollaert, Clement Sonck, Aimé Roelandt, René Heyman, Robert Roelandt.

Onderaan : René Geerts, Kamiel Geerts, Edgard Franckx, Edgard Muylaert, Gaston Scheerlinck, Roger Hendrickx

Het lokaal van de Christene Volkspartij deelden ze ook met de toneelvereniging “De Kunstminnaars”. Wanneer in “De Volkswil” toneel of revue werd gespeeld fungeerde achterkeuken van het café van Lowie De Wetter, naast het Estaminet van Alphonse De Geyter tegenover de Zevenkapel als kleedkamer. De acteurs en actrices maakten hiervoor gebruik van de deur achter het podium die uitgaf op het toen nauwelijks gebruikte Deyselbaantje.

De agenda van de Muziekmaatschappij Groeien en Bloeien bestond hoofdzakelijk uit het opluisteren van de talrijke (wijk-) kermessen, de jaarlijkse revue (een soort cabaret) en het Driekoningenfeest.

Legendarische verhalen doen de ronde over de keren dat de fanfare ter gelegenheid van een of andere feestelijkheid de Fanfare Moed en Volharding – het “muziek” van de

Katholieke Partij – kruiste.⁽⁴⁾ Elk “muziek” had een reeks vaste cafés te bezoeken (die uiteraard van hun gezindheid waren).

Clement Sonck nam de taak op van “schrijver en schatbewaarder” voor de muziekmaatschappij Groeien en Bloeien – het Doozjenmuziek – per 1 augustus 1929 toen er

Gemeente Denderhautein

LUISTERRIJKE AVONDFEESTEN

door de Tooneelmaatschappij « DE KUNSTMINNAARS, »
in de ruime zaal van « DE VOLKSWIL »
met medewerking der Panfaren « GROEIEN EN BLOEIEN »

op Zondag 23 en Dinsdag 25 December (Kerstdag) 1923

BUREEL 4 1/2 UUR. GORDIJN 5 UUR.

PROGRAMMA :

Opningsstak door de Panfaren.

VERLATEN

oorspronkelijk drama in 4 bedrijven door Jozef Toussaint.

ROLVERDEELING :

FRANS MARTENS, handelaar, Mevr MARTENS, zijn vrouw, DANIEL, hies kinderen, ADOLF, hies kinderen, VAN VAERENBERGH, rijke handelaar, GUSTAAF, zijn zoon, VAN RAEMDONCK, med. hies leeraar van Van Vaerenbergh, GOOR S, knecht bij de familie Martens, PIER VERBEKEN, inburgerer, DEURWAARDE, TREESKEN WILLEM } kinderen, TINNEKEN } JANFJE FRANS STRAATMUZIKANT, BOEKEN, AMBTENAARS en KINDEREN.	M. Fr. Van Rossen. Juf. H. Van Rossen. M. R. V. d. Speeten. M. J. De Coninck. M. J. De Lier M. L. V. d. Speeten. M. R. De Coninck. M. A. De Cremer. M. A. Aelkens. M. M. Smick Juf. L. V. d. Speeten. M. R. De Becker. Juf. C. Bayl. M. J. Verbeken. M. J. De Wint. M. R. Gouberl.
--	---

Het stuk speelt in 1865 te Brussel. Het eerste en tweede bedrijf spelen in de stad ; het derde bedrijf op het kerkhof van Molenbeek ; het vierde bedrijf op een dorpje in een omtrek van Brussel.

IN GHEEL GESTORVEN

Ge rimeerd blijspel in 1 bedrijf door Gust. Springael.

ROLVERDEELING :

M. DE STURE, rentenier, MELANIE, zijn vrouw, KLAARTE, hies dochter, WILLEM, ka thoerochiende, FRANS DE VIS, drukker.	M. J. De Coninck. Juf. De Smaef. Juf. L. Van de Velde. M. R. V. d. Speeten. M. C. Adriaens.
--	---

N. B. — De dames worden vriendelijk verzocht zich van hun hoeden te ontdoen.
Er wordt streng verboden in de zaal te rooken.

Prijzen der Plaatsen : Eerste Rang 3,50 fr. Tweede rang 2,50 fr. Derde rang 1 fr.

NAMENS HET BESTUUR :

De Eerevoorzitter,	De Voorzitter,	De Schatbewaarder,	De Schrijver,
Dr H. Pauwels.	J. De Coninck.	A. De Cremer.	L. Vender Speeten.

1918 27 38

VONDELEN

	1918	1919	1920	1921	1922	1923
Adam Tielens	20	20	20	20	20	20
De Post Coninck	20	20	20	20	20	20
Bayl Jules	10	25				
De Olympe ffl	10	10				
De Graaf Jans						
De Vans Karel						20
Quins Olois						
Kroebek Feni						
Tols Frans	10	10	10	20		
Muyhaert Amade	25	25	20	20	20	
Roelandt Jela	25					
Godewyk			30		20	
Jan	20	20	20			
Sionast Frans						
Souffran Wamul						
Jan Van Alwara August		10	20			
Van Noeren Cyril						
Van Schandwyf Roman						
Wimant Olois						
Van Vool August						
Sionast Karel						
De Post Karel						
Roelandt Feni						
Souffran ffl		20	20			
Totaal	375	930	880	918	476	1061

2.790,15 Fr in kassa was. Eind 1940 sluit hij af met een batig saldo van 90 Fr in kassa en 5.500 Fr op "het spaarboekje".

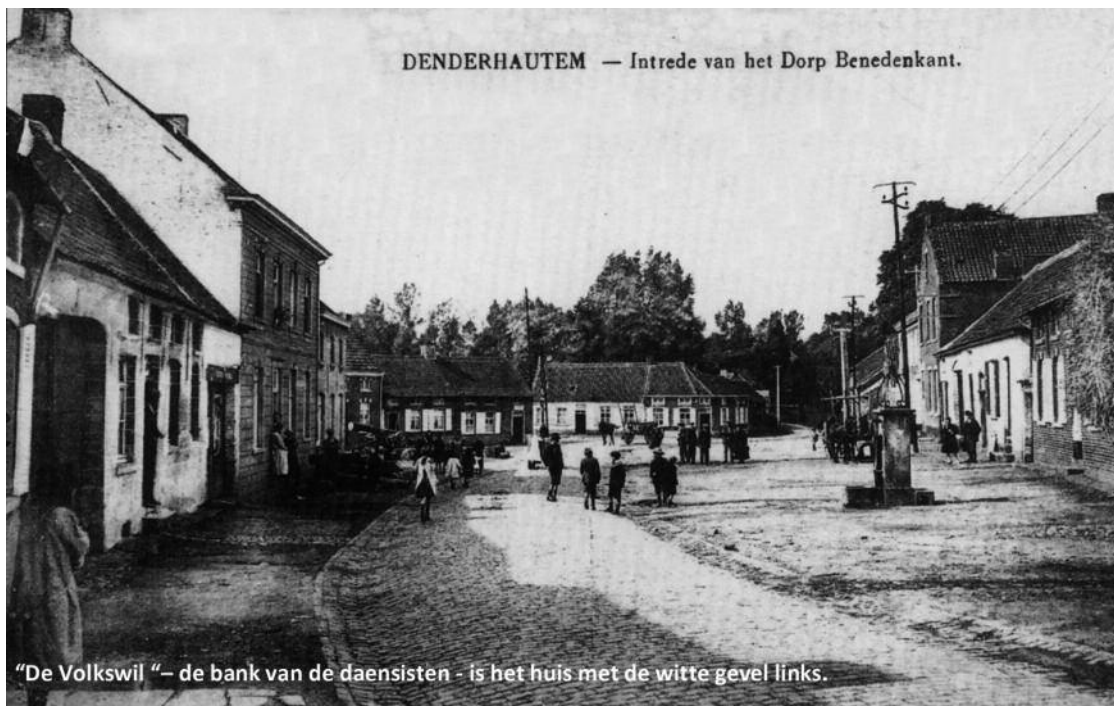
Wat mij onmiddellijk opviel bij het doorbladeren van de rekeningen is dat de beweging niet alleen op enorm veel – ook financiële – steun kon rekenen, die middelen niet alleen aanwendde voor de eigen fanfare (aankoop muziekboekjes, rieten en instrumenten) maar ook "herverdeelde" naar de andere bewegingen van de Christene Volkspartij zoals bv. de jeugdafdeling of de drukkerij "De Volksverheffing".

Inkomsten kwamen van maandelijkse stortingen van de wijken Terlinden, Dorp, Leebeke, Anderenbroek, van omhalingen in dezelfde wijken aangevuld met Vondelen, Daal en Eigenstraat aangevuld met stortingen van privépersonen en ook bv. in 1930 van de Vrouwenbond met het aanzienlijke bedrag van 1.000 Fr.

Keurig bijgehouden, per wijk, zijn ook de maandelijkse stortingen der leden vernoemd met naam en voornaam, opgedeeld naar muzikant, ere- of gewoon lid, het gestorte bedrag was duidelijk afhankelijk van de financiële draagkracht van de betrokkene.

Zo betaalde in 1929-30 Dokter Pauwels maandelijks 20 Fr, mijn overgrootvader/kolenhandelaar/cafébaas van Het Molenhuis Alphonse De Geyter soms 5 Fr, soms ook maar 2 Fr. Mijn grootvader Frans Pots uit de Vondelen betaalde zijn jaarlijkse bijdrage het ene jaar wel en het andere dan weer niet; hij schreef wel stevast in voor het Ceciliafeest.

In het rekeningenboek vond ik ook een vermelding naar “De Volkswil”, een bank en verzekeringsfonds opgericht rond 1927 door Achiël Ysebaert, de bastaardzoon van Advokaat Aloïs De Backer. Hij stak er veel geld in. Het fonds leed zwaar verlies en sloot aan bij de “Vlaamsche Spaar- en Leenbank” in Aalst en ging na enkele jaren failliet(5). De maatschappij “Groei en Bloei” had er een rekening waar 2.595,14 Fr op stond op 1.1.1930 die 15,48 Fr interest opbracht.

Hoe belangrijk de maatschappij was blijkt uit het aantal betalende leden in 1930: op het Dorp 28, op Terlinden 22, in den Anderenbroek 7, Lebeke 8, Daal 13, Vondelen 12 en uit het immense aantal sympathisanten die inschreven voor het jaarlijks Sint Ceciliafeest.(6)

Dr. Honoré Pauwels

In 1929 betaalden de 44 muzikanten 10 Fr en de 278 sympathisanten – ze kwamen werkelijk uit alle wijken Dorp, Daal, Vondelen, Anderenbroek, Knipperhoek - 25 Fr.

Op het Sint Cecilia-menu stonden meestal “worteltjes met bouilli” als voorgerecht en “varkensgebraad (in tomatensaus) met patatten” als hoofdgerecht.

Dat het in november ijsig koud kon zijn bewijst ook de ieder jaar terugkerende kost van 2 liter (= 100kg) kolen om de zaal te verwarmen, die werden aangeleverd door één van de leden.

Meestal dekten de inkomsten de uitgaven (Sint Cecilia 1929 inkomsten 4.846 Fr – uitgaven 4.046,50 Fr) en als er dan eens verlies werd geboekt werd dit bijgesteld door Dr. Honoré Pauwels (7), kopman van de Christene Volkspartij in Denderhoutem van 1921 tot zijn overlijden in 1939.

Een speciale vermelding verdienen de zeven gebroeders Sonck (Florent, Maurice, Petrus, Rufin, Leon, Albert en Clemens) die allen bij Groeien en Bloeien speelden. Hiernaast een nog nooit eerder gepubliceerde foto uit het archief van Nelly Sonck.

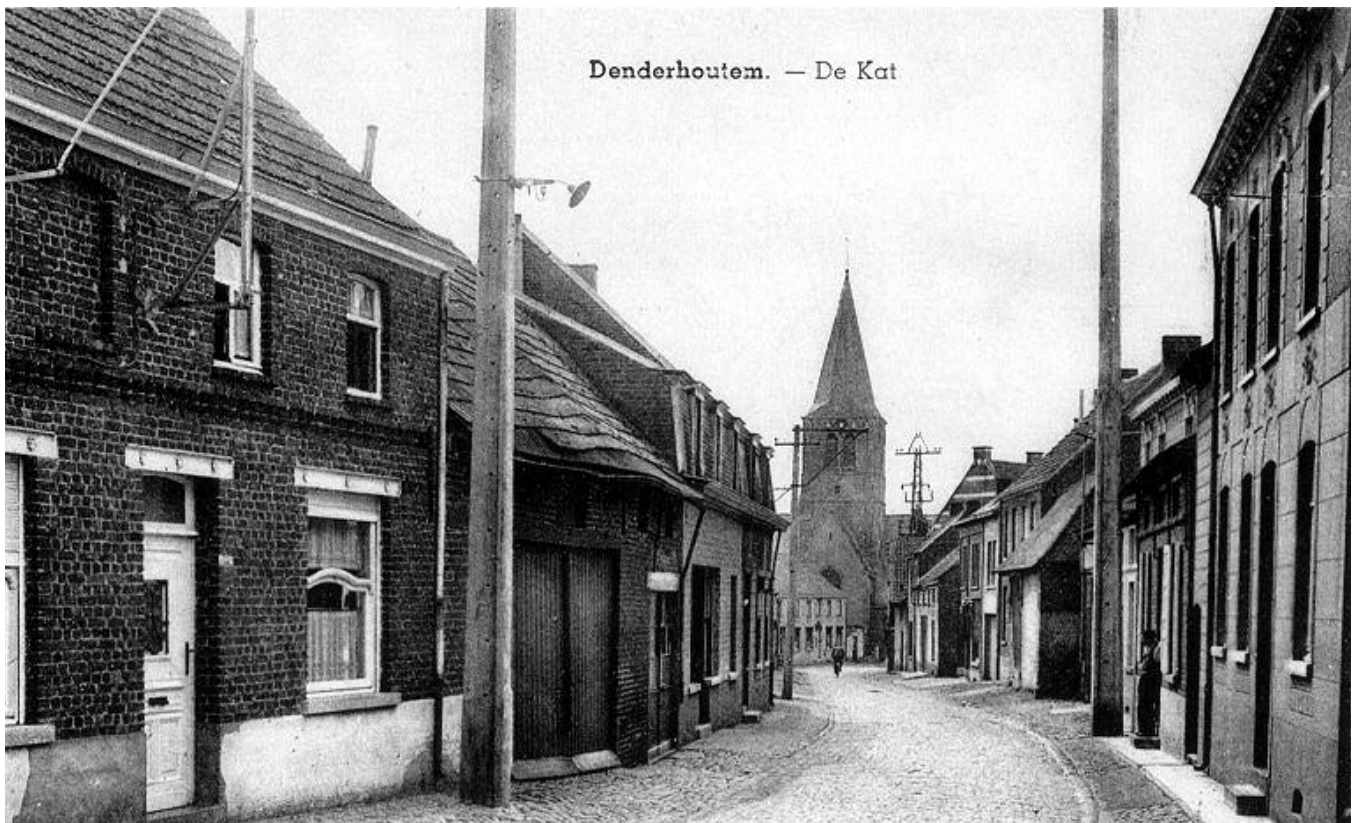
De verkoop van de in deze bijdrage gebruikte groepsfoto van de fanfare tijdens het Ceciliafeest in 1937 was verlieslatend: bovenop de ontvangsten van 514 Fr diende de kas nog 285 Fr bij te passen!

Vast staat dat de grootste uitgavenpost ieder jaar de aankoop van nieuwe instrumenten was. Zo vinden we bv. de aankoop van trommels in 1929 (1.400 Fr), 4 bugels in 1930 (2.209,60 Fr), 1 trompet en alto in 1931 (920 Fr), 1 occasiebugel in 1932 (375 Fr), 1 sax-tenor in 1934 (1416,80 Fr), 1 trombone (268,25 Fr) in 1935, 1 nieuwe tuba (825 Fr) in 1936, 1 trombone (992,60Fr) en 2 bugels (elk 655,60Fr) in 1937, 1 bugel in 1939 (656,35 Fr). Andere belangrijke uitgavenposten zijn de "muziekchef" die per trimester werd betaald (350Fr). Voorts partituren, "solfègeboek voor saxophones", muziekpapier, drukinkt met 6 pennen, bustransport voor uitstappen. Uiteraard vinden we ook de "steun aan de kiezing" terug: zo bv. 150 Fr (uitgaven 1938).

Dat Cl. Sonck een minutieus schatbewaarder was blijkt uit zijn zeer gedetailleerde opgave van de uitgaven gaande van "een fleschje Sidol" (1,25 Fr), 13 sigaren als Nieuwjaarsgift (13 Fr), 130 postzegels(1938), 1000 strooibriefjes Driekoningen, draaglampen en nieuwe (en occasie) bonbonnes, 51 "tellooren", enz...

Verdienstelijke leden kregen bij een speciale gelegenheid een geschenk aangeboden. Zo vond ik in de jaarrekening 1936 zelfs een geschenk voor de Gouden Jubilé van mijn overgrootouders A. De Geyter en mijn Metjen Treeze. Zij komen trouwens zowel voor in de kolom inkomsten als uitgaven: omhaling in café A. De Geyter en aankoop 2 liter kolen.

Op ieder jaareinde vroeg en kreeg hij goedkeuring der rekeningen: voorzitter, ondervoorzitter en bestuursleden tekenden "voor akkoord".

En nu wij het toch over cafés hebben: ik heb nooit enige verklaring kunnen vinden waarom wij Atommenaars altijd spreken van “De Kat” (zie postkaart) wanneer wij het hebben over de Advokaat De Backerstraat.

Het waarschijnlijke antwoord vinden we terug In de ontvangsten van januari 1931 “omhaling in de nieuwe café Kat – 58,15 Fr”. Waar dat café zich dan wel bevond en wie het uitbaatte blijft (voorlopig) nog een mysterie.

Luc POTS

- (1) Zie Daensisten In Lebeke en Kerksken in Mededelingen Heemkundige Kring – 2003 – nr. 4.
- (2) De naam vinden we terug op de affiche die twee “luisterrijke avondfeesten” aankondigt van de toneelmaatschappij “De Kunstminnaars” met de medewerking van de fanfare “Groei en Bloeien” op 23 en 25 december 1923.
- (3) Tijdens W.O. II gehuurd door de rantsoenerings- en revitailleringadministratie voor de zegelbedeling en niet bij toeval in brand gestoken.
- (4) Zie Daensisten in Lebeke en Kerksken in Mededelingen Heemkundige Kring – 2003 – nr. 4.
- (5) Uit de biografie van Alois De Backer in “Figuren uit het Daensisme” op de webstek van het PriesterDaensfonds <http://www.daens.org>
- (6) Mededelingen Heemkundige Kring – 2003 – nr 3 – Een Ceciliafeest in Denderhoutem 1932 – Hans Sonck.
- (7) Op het einde van de Eerste Wereldoorlog werd de dokter getroffen door een Duitse obus en bleef hij zwaar gehandicapt aan beide benen. Hij was algemeen geliefd om de zorg voor zijn patiënten en zijn minzame omgang. Jonge, van huize uit niet-bemiddelde koppels bezorgde hij een lening uit eigen middelen voor de aankoop van een eigen huis.

Een wandeling door 'den Ekent' (1)

Wat iedereen vooraf moet weten

Wat hierna volgt is geen exacte weergave van historische feiten, namen of familiegeschiedenissen, maar een impressie van iemand die zijn jeugd heeft doorgebracht in den Ekent tussen de genoemde mensen, soms zonder die familie of haar geschiedenis echt goed te kennen.

Ik heb voor ieder huis en iedere bewoner van die tijd iets typisch trachten weer te geven en dit gezien door de ogen van een toen tienjarige straatbengel. Ik heb vrijwillig geen opzoekingen gedaan om de juistheid van de namen, data, nakomelingen zoals ik die in mijn geheugen had opgeslagen, na te gaan. Wat ik toen wist of dacht te weten over de Ekentbewoners is nu vijftien jaar later zonder enige toevoeging weergegeven, met allicht enkele fouten wat namen of toenames, gekende of vermeende feiten of afstammelingen betreft.

Schiet dus niet op de pianist als de naam van iemand ontbreekt, verkeerd gespeld werd of bij een verkeerde familie geplaatst werd. Wat ik als knaap van ieder vermeld huishouden wist - en alles was van horen zeggen - heb ik hier met dezelfde naïviteit naverteld, zonder toevoeging van gegevens of details die ik later aan de weet ben gekomen.

Mijn enige hulpbron en toeverlaat was Madeleine van tante Celle die mij enkele keren terug op de goede weg heeft gezet en enkele verwarrende gezinssituaties klaar uit de doeken heeft gedaan. Zij heeft wat namen betreft, mijn geheugen opgefrist, enkele ingewikkelde gezinsconstructies en bepaalde familieverbanden met engelengeduld nader toegelicht. Haar ijzeren geheugen heeft mij door de moeilijkste hindernissen geloodst. Voor al haar hulp mijn beste dank.

Enkele foto's werden met dank overgenomen uit twee werken van Willy De Loose zijnde: "Haaltert van 1830 tot 1976. Bijdrage tot de geschiedenis van het politieke en sociale leven." en "Familieboek, 150 Haaltertse gezinnen in de kijker".

Etienne De Backer

Augustus 2004.

DEN EKENT

De naam Ekent komt van het woord Eek, Eik, + hout (=bos) vandaar Eikenbos"

De ontwikkeling van de gehuchtnaam Eekhout naar Ekent loopt over "ten eekhoutte (1390)" "ten eekhaute (1454)" "ten Heeckhoutte (1465)" "ten eekhout (1456)" "ten eekene (1458)" "den eekhoutte (1550)" "ten Eyckhoutte (1551)" "ten eekhoutte (1571)" naar "ten Eeckens (1571)" "ten Eeckent (1571-1572)" "bij den Eeckhoutte (1603)" "ten Heeckhoutte (1603)" "gehucht ten Eeckent (1593)" en "ter Eeckent (1673)" "wijk ten Eekent (1774)" om te eindigen als "wijk ten Eekent (1774)", "Eekent (1937)" en uiteindelijk "Ekent".

Het gehucht "Den Ekent" gesplitst in een bovenste en onderste Ekent, werd ruwweg begrensd bovenaan in het westen door de Ekentpontweg (=de huidige Pontweg) van de St. Annakapel tot de Lindekens (=kapel begin 's Gravenkerselaar), ten zuiden door de Molenstraat vanaf St. Anna tot de hoek met de Bakkerstraat, deze Bakkerstraat ten oosten tot de Molenbaan en ten noorden door de Ekentveldweg die liep vanaf de kleuterschool in den Ekent tot aan de

St. Antoniusweg (=landweg vanaf de St. Antoniuskapel rechts naar het Tiskensveld en het Laarveld en links naar de Majoor toe, uitgevend op de Molenbaan).

Merkwaardig was dat de huidige Ekentstraat vanaf het Mespelrot (=begin van de Achterstraat aan de St. Antoniuskapel) tot bovenaan de Pontweg vroeger Moscoustraat heette, een naam die vermoedelijk verwees naar de naam van een herberg.

Aan de huidige O.L.Vrouwkapel liep de Bakkerstraat rechts door naar de Ekentveldweg onder de benaming Bakkerstraatje, terwijl de doorgangsweg naast de hofstede van Perreman uitgevend in de huidige Pontweg rechtover de vroegere smidse van de familie Baeten, het Boschstraatje werd genoemd.

Het verdwenen veldwegje vertrekkende van de St. Antoniuskapel en lopende achter de woningen van o.a. Van Impe Leon, familie Renneboog, en uitgevende op de splitsing van de Molenbaan met het wegje naast de vroegere woning van Chassez, werd in de volksmond "Grawoezelingweg" of "Schieëfboantje" genoemd terwijl de veldweg vertrekkende van hetzelfde punt naar de Molenmeersen gemeenzaam de "Molenmeersweg" werd genoemd.

Ziedaar, gesteund op het werk "Toponymie van Haaltert" van J. De Brouwer uitgegeven door de Heemkundige Vereniging "Het Land van Aalst", in een notendop de geschiedenis van de herkomstbenaming van de Eekent en de geografische omschrijving van de grond waar ik mijn jeugd doorbracht vanaf het gezegende jaar 1938.

Stel je een snikhete zomerdag voor in de maand juli van het jaar 1948. Rond het Sint Antoniuskapelletje op de grens van de Kattestraat en de Achterstraat, wordt met de marbollen gespeeld. Aanwezig zijn naast mijzelf en mijn jongere broer Herman, Jean (Jan) De Schepper die een thuiswedstrijd speelt want hij woont rechtover de kapel in het vroegere huis van Kroes.

De eerste bewoner vóór 1940 was Kamiel Hunninck, getrouwd met een zekere Germaine, een inwijkeling van buiten Haaltert. Germaine is na de dood van Kamiel als weduwe achtergebleven met drie kinderen. Nadien werd de woning bewoond door een zekere Mevrouw Janssens die als weduwe met drie jonge dochters was achtergebleven.

Na een brand en de eraan verbonden verbouwing, kocht de weduwe Arijs Clementine, de moeder van 'Zjang', na de dood van haar man Arthur De Schepper, de woning in 1945.

Clementine had voordien met haar man nog een beenhouwerij uitgebaat op de Steenweg (Stationsstraat) ergens in de omgeving waar nu 'Remieken de coiffeur' woont.

Te onthouden: Arthur was de zoon van 'Louis de Champetter' die wij later nog zullen ontmoeten met zijn broer 'Scheppers Witten'. Aangestipt wordt dat Jan nog een oudere broer Jozef heeft en een eveneens oudere zus Annie.

Een crack in het marbollen is Oscar De Luyck die woont in het derde huis van de Ekent. Oscar is twee jaar ouder dan ik en zet ons aan snel tempo vlot al onze mooiste knikkers af. Vader Fransoo, bijgenaamd 'Kizzel', van geboorte Kerkskenaar, komt, pijp in de mond en klak op het hoofd, vanuit het hekje naast de woning, ons spel monkelend gadeslaan. Moeder Celine Ghijssels, de dochter van 'Gijzens Kamiel', zit in de deuropening fijn naaldwerk te maken, en is op dat gebied een echte kunstenaar.

De overige broers en zuster van Oscar zijnde Roger, Willy en Maria zijn die namiddag ergens in de 'lochting' druk bezig.

Een ander 'knikkeraar' is André Matthijs die rechtover Oscar De Luyck woont, naast het Antoniskapelletje. André is de jongste zoon van 'Peken Matthijs' en zijn vrouw 'Finne'. André is even oud als ik en zit bij mij in de klas. 'Peken' is oorlogsinvalides van de Eerste Wereldoorlog en verloor een oog aan den Yzer. Broers van André zijn Lucien die later trouwde met Paula, een dochter van Kamiel De Smaels.

Naast knikkeren zou André in een verder leven nog naam maken als voetballer en zelfs bij Racing Haaltert in de basisploeg zijn plaats veroveren. Ongelukkig stierf André op jeugdige leeftijd.

Laten wij een pauze inlassen in ons spel en de zinnen verzetten door in het winkeltje van Van den Bergh Frans (het huis tussen Jan De Schepper en Oscar De Luyck) met onze bijeengescharrelde muntjes een keuze te gaan maken tussen de voor ons bijna onbereikbare lekkernijen die uitgestald staan.

Frans die als bediende werkt in de koekjesfabriek St. Anna, is door een ongeval zijn linkerhand verloren, en verdient als invalide een centje bij in zijn snoep- en specerijwinkeltje. Vooral zijn pakken koeken zijn door ons gegeerd, want alhoewel door Frans eigenhandig samengesteld uit overschotten - nou ja het gaat hier om gebroken koeken door hem in St. Anna opgekocht en met zorg in een papieren zak gestopt - is de prijs zo laag dat zelfs wij met ons schamel zakgeld ons af en toe "een pakskoen koeken" kunnen veroorloven.

Frans heeft daarom in onze ogen hier zijn hemel op aarde verdiend mede door het feit dat hij als koorzanger in de kerk zijn strepen verdient.

Later werd de woning verkocht en ging Frans met zijn gezin - hij had twee meisjes, waarvan één Godelieve heette - op de Achterstraat wonen.

De zinderende zoen en het droog pak koeken hebben ons loom gemaakt, en er wordt besloten liever "verlorenspelertje" of 'pijltjetrok' te gaan spelen.

Oscar, André en Jan vertrekken langs de St. Antoniusweg naast het ouderlijk huis van Jan, naast de Majoor naar de Molenbaan.

Wij, dat zijn ikzelf, broer Herman, neef Gaston Scheerlinck en 'Milleken' Vijverman besluiten de Ekent op te stappen naar 'de Gerre' toe. Tussen 'Peken' Matthijs en de woning van nonkel Miel, de vader van Gaston en tevens de broer van ons moeder Stefanie, ligt een volledig

open onbebouwde kouter. Enige jaren later zal hier middenin als eerste gebouwd worden door voornoemde Lucien Matthijs en zijn vrouw Paula.

Merkwaardig in die tijd was het feit dat Lucien en Paula eerst de achterbouw optrokken en bijna een jaar in die annex bleven wonen vooraleer de bouw van de eigenlijke woning aan te vatten.

In alle geval, op onze pijltjestocht belanden wij eerst aan de ouderlijke woning van Gaston, waar tante Odile, getooid met de traditionele lange voorschoot, ons binnenroept voor een pannenkoek.

Vader Emiel Scheerlinck, van het jaar 1900, is de broer van ons moeder en heeft samen met mijn ouders gebouwd op grond afkomstig van grootvader en - moeder Benoit en Emma Scheerlinck Emma. Nonkel Miel is gehuwd met tante Odile (Van Lul Odile) uit 's Gravenkerselaar, en heeft een zoon Marcel die in de oorlog al naar Frankrijk, om juist te zijn Rijsel, is getrokken om er te smokkelen, en er op die manier zijn echtgenote vond, een echte Française, Christianne genaamd. Iets later zal de jongere broer José zijn voorbeeld volgen en carrière maken bij onze zuiderburen.

Maurits de tweede in de reeks zal huwen met Paula Meganck ('Zjoeëzens Tier zèn Paula') en na een omzwerving langs de bonneterie Bosteels te Aalst in 's Gravenkerselaar met succes de familiebeenhouwerij voortzetten.

De tweeling Simonne en Maria leerden ondermeer hun Frans bij Moeder Siska in Knokke en huwden later respectievelijk met Raymond, een toffe Aalstenaar en André een even toffe 'Brusseleir' die bewonderenswaardige inspanningen zal leveren om perfect Nederlands te spreken. De jongste telg is Gaston, onze speelkameraad die later op Terjoden zal verzeild gera- ken en huwen met Annie Van Mol.

Terug op straat, nog nakauwend op onze pannenkoek, staat moeder Stefanie ons op te wacht- ten om een brood te gaan halen 'bij Bollens' boven in de Ekent. Oké, wij gaan toch die kant op - interessant om weten is dat wij als kinderen in de buurt alleen- gekend zijn als de gasten van 'Appelontjens Noë zijn Stefanie' Ons vader Filemon De Backer is juist gearriveerd met een chique luxe voiture en steekt nonchalant een zelfgerolde sigaret op.

Opgelet die car is niet van ons, maar is de auto van de directeur van Brouwerij Safir waar vader privé chauffeur is. Fier als een gieter leunen zus Simonne en oudere broer Roger tegen het blinkende automonster. Vader Filemon is afkomstig uit de Vondelen in Denderhoutem uit een gezin van zeven kinderen. Mijn grootvader Felix, geboren in 1869 en gehuwd met Adèle De Pril, verloor drie dochters: Clementia op 29-jarige leeftijd, Justine op 18-jarige leeftijd en Valentina die amper één jaar werd. Vader van 1901, was de oudste van de vier jongens, waar- van nonkel Leon mijn dooppeter was, nonkel François als politiemann in Brussel woonde en nonkel Robert in Kerksken zijn vrouw vond.

Bij gebrek hier in de streek aan werk, was vader begin de jaren 1920 samen met enkele dorps- genoten, uitgeweken naar Detroit en heeft er zoals vele Vlamingen hard moeten werken om zijn overtocht terug naar België te kunnen bekostigen. Aan dit avontuur hield hij alleen het mondjevol "Canadees" over dat hij had leren spreken.

Vader en moeder huwden op 23 januari 1929 in volle winter en volle crisis en overleefden dankzij de paar frankskes die moeder bijverdiende als naaister. Naar schoolgaan na hun twaalfde verjaardag zat er in die tijd voor de meeste jongens en meisjes niet in en daarom had moeder geluk dat zij als jong meisje bij een familielid 'de stiel' kon gaan leren.

Moeder is 81 jaar geworden en heeft haar woning in de Ekent tot op 't laatst kunnen blijven bewonen.

Mijn zus, Simonne, de oudste, zal huwen met Rieken Welleman van Kerksken en zal in de Ekent bouwen, terwijl Roger met zijn vrouw Delfine in de Gerstjes in Aalst zal terecht komen, ikzelf met mijn echtgenote Godelieve zal in Welle verzeilen en de jongste Herman samen met vrouw Eliane zullen op de Muis zal bouwen.

Van rechtover ons komt 'Blik Leon' toevallig buiten en maakt een praatje met ons vader over de voiture. Leon Van Impe is een bekende houthandelaar met kaal hoofd, afkomstig uit Mere, is getrouwd met Heyman Cesarine ('Snoekens Césarine'). Zij is de dochter van 'Snoekens Alexis' die woont rechtover tante Marie (mijn doopmeter en de zus van mijn moeder).

Léon en Césarine hebben vier kinderen: Lena, zal later regentes worden en bouwen naast de 'lochtink' van nonkel Miel samen met haar echtgenoot Willy afkomstig van Lede; Maria zal huwen met Etienne Baeyens, Lutgarde zal de zaak voortzetten met echtgenoot Jozef Van Impe en tenslotte de enige zoon Guido die ergens anders zal gaan wonen, ik denk in Aalter.

Op de boomgaard rechtover ons huis, onder de notelaar, staat 'tante Celle' (Celestine Vijverman). Er zijn verse krieken getrokken en zij vraagt ons een emmertje ervan te bezorgen bij 'Waar zijn Marie'. Tegelijkertijd hebben die mensen een bak bruin tafelbier besteld die dringend moet geleverd worden. Die levering moet gebeuren met ons "koesjken", een oud onderstel van een vroegere kinderwagen met toch nog vier stevige wielen eronder. Ons loon is, per levering, vastgesteld op één frank, voldoende om straks als 'Remieken de kaatman' zal passeren, een 'kremken' te kopen met "rozel" op. Wij weten met zekerheid dat diegenen onder ons die geen frank zullen bijverdiend hebben die dag, straks toch door tante Celle zullen getrakteerd worden op een ijsje. Dat mens heeft een gouden hart!

Feitelijk is tante Celle niet ónze tante maar wel de tante van moeder. Haar naam is Célestine Vijverman en zij is de zus van mijn grootmoeder. Tante Celle is afkomstig van de Keiberg, zij woonde naast beenhouwer Fons Lauwereys, waar haar broer nonkel Do (Alfons Vijverman) de ouderlijke woning is blijven bewonen met zijn vrouw Maria Vidts. Een andere zus Marie huwde met Gustaaf Van den Berghe en week uit naar de Vondelen in Denderhoutem, terwijl een broer van haar, 'nonkel Zjeppen' iets verder in de Ekent woont. Een laatste zus Fine trouwde tweemaal, eerst met Alfons Meert en na diens dood met Frans De Bruyn.

Tante Celle was gehuwd met François Renneboogh, wiens ouderlijke woning in de Pontweg stond rechtover 'Boerkes'. François was de zoon van 'Petje Fildis' die in zijn tijd vertegenwoordiger was voor het bier van brouwer 'Zjoukes' op het dorp. Vandaar in de familie de interesse voor dranken en de oorzaak dat tante Celie met haar echtgenoot Fransooi een bierhandel begon met de bieren Zeeberg en de limonades van de firma Sunco uit Meerbeke. Fransooi stierf jong in 1937. Petje Fildis zelf had vier kinderen: Fransooi de man van tante Celle die het huidige woonhuis bouwde rond 1905 en als notarisklerk zijn kost verdiende. Zijn zus Marie die getrouwd was met Raymond De Meyer (het kleine kasteeltje op de Steenweg naar Kerksken naast 'Foosken Impens'). Raymond zal na de dood van Marie hertrouwen met Emma die na zijn dood samen met Renildeken, een dochter uit zijn eerste huwelijk, het huis zal blijven bewonen en de kanthandel voortzetten.

Naast Fransooi en Marie was er nog Poldine die gehuwd was met een zekere Muylaert ('Kremiejes') en uitweek naar Amerika.

Als vierde en jongste zoon was er Alfons, bijgenaamd 'Dokken' die woonde in het Bakkerstraatje naast 'Gijzens Kamiel' met wiens zus hij getrouwd was.

Etienne De Backer, Welle 2004

(wordt vervolgt)

Oe zegge men 't ommel in 't Eljergems (16)

samengesprokkeld door Roger De Troyer

18. Menselijke gedragingen, eigenschappen en beroepen

achter de vergeirders kommen de verteirders: na de spaarders komen de verkwisters
affront emmen: zich schamen
afgeprost zijn: moe gewerkt zijn
alluë van de meesj: aard van de mens
alve gast: helper
aske van den duvel sprèkt ziede zijne stèjert: als ge van iemand spreekt komt hij voorbij
au vugen: u goed gedragen
beginne te missen: zijn verstand verliezen
bekaast in zijn broek doen: heel bang zijn
bij 't pèjerevolk: soldaten te paard
bij den troep zijn: zijn legerdienst vervullen
binnen moeten: soldaat moeten worden
de biejen'n uitslauën: dansen
de broek auën emmen: meester thuis zijn
de goei moeten 't mee de slechte bekuëpen: iedereen moet boeten
de gonj'nde maun: de voorbijganger
de kujere auën emmen: getrouwd, dus gebonden zijn
de pist uit zijn: ervandoor zijn
de vlam emmen: een vurige gelaatskleur hebben
den duvel te slim zijn: zeer geslepen zijn
den iejenen kiejer te bot en den anderen kiejer te zot: wispelturig van karakter zijn
den onnujezelen uitangen: doen of men onschuldig is, alsof men van niets afweet
den oozen: mijn man
der auën gezien zijn: verloren zijn
deur tèrren: ze raaskaalt, niet weten wat ze zegt, raaskalken
dikke lauërik: grote luiard
d'n diejen'n verjauërt ni miejer: die is zeer oud
dorveur moeje va voejer kommen: daarvoor moet je slimmer zijn
d'r zijn giejn ann'n auën te steken: 't is al vergeefse moeite, hij is niet te verbeteren
duëd van de voak: doodmoe
e kopken op zen eigen emmen: zeer koppig zijn
e standbiltj verdienen: iets uitzonderlijk gepresteerd hebben
e stik in zijne meulene emmen: dronken zijn
e vies gezicht trekken: zijn misnoegen tonen
e vies kruut: lastig humeurig persoon
eet den boj au geweest?: is de postbode al langs gekomen
ëm ni kunnen gewachten: geen geduld hebben
en gruëte kont: hovaardige vrouw
en plasj op zijn toot: een klap op zijn gezicht
en toot trekken: pruilen
en vieze prit: altijd slecht gezind
er kürt spel mee moaken: het gauw afmaken
er mee vuile voeten deur gaon: niets ontzien, gaat brutaal te werk gaan
er 'n ènjeken va weg emmen: bekwaam zijn, al meer gedaan hebben
er ni moetn ner zukken: heel vlot spreken

er nog ni meugen auën rikken: lang niet evenwaardig zijn
er van onder muizen: stilletjes verdwijnen
er weezen in emmen: beschaamd zijn
eruëg in eur sterre emmen: ze is hovaardig
er zij weirk afmaoken: er alles voor doen
erau mij zot op peizent: het niet meer weten
eur kwintjen emmen: weer nukkig zijn
fezelèjers zijn kwezelèjers: tot hen die geheimzinnig staan te fluisteren
ge meugt em ni vèr stauën: je mag hem niet vertrouwen
ge zedj au uëgen open trekken: ge zult verbaasd staan
ge'n moedj au azuë ni afpross'n: je moet niet zo hard werken
gekost z'n gelèk as slecht geldj: een kwade naam hebben
gezjoneert zijn: zich zorgen maken
giejen geduren emmen: ongeduldig zijn
giejen potten breken: er niet veel van terechtbrengen
giejen zittent gat emmen: een onrustig type zijn
giejen'n noagel emmen om auën zij gat te krabben: zeer arm zijn
giejen'n slag nimmer moeten verleggen: zeer rijk zijn
gramassen moaken: gezichten trekken
hij drauët rond de pot: hij gaat niet recht op het doel af of met wat hij zegt
hij ee liejelèk gedauën: hij heeft onrechtvaardig gedaan
hij ee nog isj zijn koensjt getoenjt: hij heeft nog eens getoond wat hij kan (in negatieve zin)
hij ee nog ne kiejer zijnen derden getoenjt: hij heeft nog eens getoond wat hij kan (meestal misprijzend gezegd)
hij eed en boerken gelauëten: zijn maag is gekeerd
hij es zeker va zij stik: hij is zelfverzekerd, weet wat hij wil
hij est'r petj'n af: hij heeft de strijd verloren
hij gauë ni alom: hij spreekt rechtuit
hij kèn mijne zak opblèjezen: hij kan mij gestolen worden
hij 'n zau op zijn bedde ni steirven: 't is een waaghals
hij plasjt em dauër af: hij zet zich neer met de bedoeling om niet seffens weer op te staan
hij zau nog almenèkken drukken: hij is slim, heeft op alles een antwoord klaar
hij zentjt'r kunnen veur doen: hij zal gestraft worden
hoe oaër oe zotter: gezegd van ouderlingen die het wat te bont maken
ieëte kolen zitten: erg benieuwd zijn
iejnen èm vèur giejen ges betrauen: hoegenaamd niet vertrouwen
iemand en plamauëster geven: een mep met de vlakke hand
ik zien au duëd gèjeren: ik ben echt verliefd op u
imand de stèjerd opdoen: vleien, aanhalig zijn
imand d'uëgen uitsteken: overbluffen
imand liejeg op emmen: niet hoog prijzen
imand ne loer drauën: iemand bedriegen
imand op snee pakken: aandachtig bekijken
imand poetje lappen: iemand een voetje lichten
in de put zitten: ten einde raad zijn
in 't snotj'n emmen: iets in de gaten hebben, vermoeden
in zène goeien zijn: is een goede bui zijn
in zène viezen zijn: humeurig, slecht geluimd zijn
it achter 't gat doen: onopgemerkt
it mispeuteren: iets doen wat niet mag
it uit zijn botten slauën: een dwaasheid zeggen
it uitspikkelen: kattenkwaad uithalen
it va zij gat schudden: zich trachten van het werk te ontdoen
'k lag op mijn zij: ik was ziek
koppegauërd: koppig persoon
kürt bi zijnj: gevat reageren

kürt in zij gauëren zijn: vlug gestoord zijn
liggen te maffen: slapen
mauër 'n scheet gruët: heel klein
mee iemand zijn voeten spelen: iemand in de maling nemen
mee imand den oap augen: iemand in de maling nemen
mee imand 't zot schèjeren: iemand voor de gek houden
mee ne schauën nek: schuw, terughoudend
mee zen kopken spelen: koppig zijn
mee zij miëjester getraut zijn: de vrouw is baas thuis
mee zij zelven giejen'n weg kunnen: zenuwachtig, onbeheerst zijn
mee zijn geluk spelen: onbezonnen zijn, veel riskeren
mij gedacht: ik denk dat het zo is
mijn uëren ni gerust loaten: maar blijven zeuren
moemelen: onverstaanbaar spreken
mor e klein èrteken emmen: gauw ontroerd zijn
'n bistj'n: een gierigaard
'n eir over eur emmen: arrogant, trots neerbuigend zijn
'n vijs los emmen: een beetje getikt zijn
ne gank gauën-ne post pakken: plotseling neervallen
ne gestampten boer: een onbeschofterik
ne langen eirem emmen: invloedrijk zijn
ne mauvéjeger: een vleier
ne pallesauët: een vrolijk iemand
ne pik op imand emmen: niet kunnen uitstaan
ne pronker: mokken (stug zwijgend zijn ontevredenheid tonen)
ne stuët uitoalen: een stunt uithalen
nen dikken nek emmen: hovaardig zijn
nen doeber pakent: een onverwachte val gemaken
ni va gisteren zijn: niet naïef, niet dom zijn
ni zinjelèk zijn: ergerlijk zijn, afstoten
niemand e struë in de weg leggen: niemand hinderen of te kort doen
nimmer oniejen angen: doodmoe zijn van de inspanning
nit doen da deugt: schobbejak, een mispunt zijn
nog gruun achter zijn uëren zijn: nog heel jong zijn, onervaren
nog ni gepasseert zijn wuër da ze weirken: niet weten wat echt werken is
nogau e kauë blat zijn: een roddelaarster zijn
nogau uëg in euren bol emmen: ze is hovaardig
oaverecht zijn: tegendraads zijn
onder de slasj liggen: zijn vrouw speelt baas over hem
onder giejen oenjer gebroetj zijn: niet te onderschatten zijn
op den doebber: op den dool
op marode zijn: op stap, nooit thuis
op nen buroo zitten: bediende zijn
op zij struë liggen: dood zijn
op zijn zokken kommen: nadert onopgemerkt
op zijnen huk: gehurkt
opzij gedeiselt: het evenwicht verloren
ou wasken mee druëg wauëter: zich niet dagelijks wassen
over en weer geluëp: heen en weer lopen
'r deugd afemmen: ervan genieten
'r gelegen emmen: overwonnen, van geen tel meer zijn
'r mauns genoeg veu zijnr: waarschijnlijk de dader zijn
'r nen toer te veel opgezeet'n emmen: niet goed snik zijn
recht au kroam: sta recht
ruëd werren tot achter zijn uëren: rood (van schaamte) worden
smuëren gelèk as nen Turk: een kettingroker zijn

stoeffen kein iederiejen: je bent aan het opscheppen
strecken in zen lijf emmen: is niet te vertrouwen
't es iejn' uisaugen: 't zijn al vrienden ondereen
't es nen achttien monjer: hij ziet er voor zijn jaren nog jong uit
't es vies auër: hij schiet gauw uit zijn krammen
't est'n gedrauëdj en gescheten: 't is helemaal dezelfde (persoon)
't gauën zeggen zijn: overleden zijn
't moet em op zijne schuët gebrocht wërren: hij is vadsig, laat zich dienen
't poejer ni uitgevonn'n emmen: niet slim, niet verstandig zijn
't spek auën zijn biejn' emmen: verloren zijn
't zaut op zijn patotten ni wèjert zijn: een nietsnut zijn
't zijn droeve buiken wuër da a zuë ne kop op stauët: is kieskeurig bij het eten
te veel dippen: diep in zichzelf zitten na te denken
tegenspettelen: tegenwerken, niet meewerken
ter deurgevallen zijn: door zijn rol gevallen (toneel)
ter va gepakt zijn: ervan onder den indruk zijn
t'r van tusken zijn: overleden zijn
twieje stiejen'n doen vechten: een opruier zijn
va giejen opaugen weten: hij wil niet stoppen met werken
va kop tot tiejen in't nuut: helemaal nieuw aangekleed
va n'n auës gepoept zijn: ongeduldig, zenuwachtig zijn
va zij loef zijn: niet zijn zoals gewoonlijk
van antrauësje: van te veel met iets bezig te zijn
van d'alf gelidj: moeilijk de weg naar huis terugvinden
van de die meugde van aulës verwachten: ze deinst voor niets terug
van de mauën bereej'n zijn: wat gek zijn
van den duvel bezeten: hij is altijd geneigd om kwaad te doen
van zen root zijn: wartaal spreken
van zennen neus moaken: opstandig, agressief zijn
vies gezindj zijn: humeurig zijn
ze bleef mor stèjert'n: ze bleef maar aandringen
ze ni aule vijf emmen: een beetje getikt zijn
ze zitt'n emmen: rijk zijn
z'es eur moeder gedrauëd en gescheten: ze lijkt in alles op haar moeder
z'es goed ingespannen: ze heeft al het nodige
zij plang trekken: zich met eigen middelen behelpen
zij stik kunnen stauën: zeer bekwaam zijn
zij woord in trekken: zijn belofte niet houden
zijn ann'n ni kunnen thuis augen: iemand lastig vallen
zijn ann'n stauën schiejef: hij is lui onhandig
zijn kas opfretten: zenuwachtig zijn
zijn lep lauëten angen: pruilen
zijn moesj stauët schiejef: hij is niet aan te spreken
zijn uëren staun op zijnen rugge: hij wil niet luisteren
zijn vieze moesj opemmen: slecht geluimd zijn
zijne kop lauëten hangen: mistroostig zijn
zijne kop uitweirken: doordrijven ondanks tegenwerking
zijne lepel neergeleit emmen: overleden zijn
zijne moet skoot vul: hij was diep ontroerd
zijne stèjerd in trekken: terug krabbelen
zijne zjiever gauët de küst af: wat hij zegt houdt geen steek
zijnen duim in zijn ann'n augen: zeker spelen
zijnen neus verbij klappen: zijn mond voorbij praten
zitten gèjeluëgen: meewarig zitten kijken
zjëneert au ni: maak u geen zorgen
zuë zat zijn as e kanong: stomdronken zijn

19e Dialectquiz

Vrijdag 4 juni was het opnieuw verzamelen geblazen voor de plezante dialectquiz van het Davidsfonds en de Heemkundige Kring, en dit voor de 19e keer ! Het werd, zoals elk jaar een aangename avond. Geen competitiefeer maar een gemoedelijk afsnoepen van één of ander Oiltjerts woord en/of gezegde. Nu weten wij weer wat 'ne zjiekeling' is, of 'ne merteko' en 'as ter woëter in zenne keljer stoat', dan weet 'nen Oiltjeneir' dat meneer zijn broek een ietsje te kort is. Het werd een spannende finale, want twee kandidaten scoorden even hoog. De kennis van de bijnamen (Delkes, Snoekes, Lodden Tier, e.a.) beslisten uiteindelijk dat Jo Vonck de begeerde trofee 'Oiltjeneir van 't joar' mocht meenemen naar huis.

Iedereen 'graalek noeëg bedankt ver mee te doen en tot in tweeëdouzjendenelef'.

'n Outjslag:

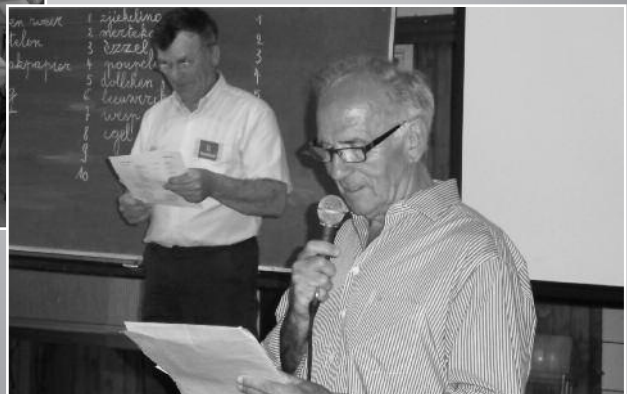
- 1- Jo Vonck en Maria Stockman
- 2- Marijke Gosseye, Pheadra Van Keymolen
- 3- Emiel Meganck, Kris De Meyer, Wim Allaer
- 4- Eliane Elsens, Mariette Ghysens, Joris Redant
- 5- Nadine Van der Straeten, Roos De Schutter, Etienne Van den Stock, Nadine Meganck, Luc Roelants, Paul Van Dorpe, Danny Matthijs... en de rest van 't peleton.

De quizmasters met de winnaars Jo Vonck en Maria Stockman.

Jo Vonck snoept de trofee weg uit de handen van Elianne Elskens (laureaat 2009, samen met de ex-laureaten Lutgarde Van Impe (2007) en Pheadra Van Keymolen (2008)).

enkele sfeerbeelden

Verrijking Heldergermse bibliografie

De Heemkundige Kring stelt in het najaar twee nieuwe uitgaven voor die zeker de interesse van vele dorpsgenoten zal opwekken.

In 'Oe zegge men 't ommel in 't Eljergems' en 'Heldergermse bijnamen' worden honderden sappige gezegden en woorden vermeld met de verklaring in het AN.

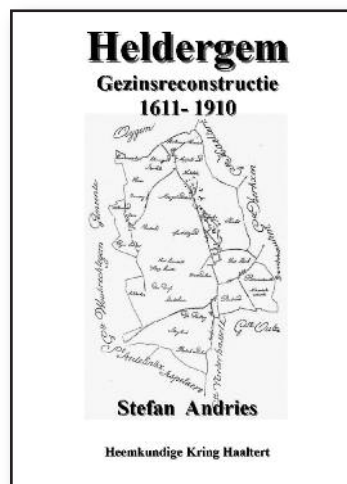
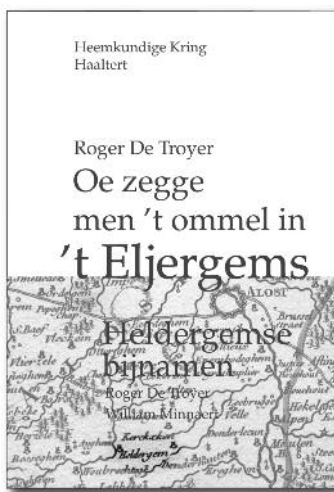
Een 2e deel behandelt de bijnamen die decennia geleden nog gemeenrecht waren om de dorpingen te identificeren en die nu helaas in de vergeethoek geraken. Foto's vullen dit onderwerp aan.

Het is een grote verdienste van de auteurs Roger De Troyer en William Minnaert dat deze 'taalpareltjes' bewaard worden.

'Gezinsreconstructie van Heldergerm van 1611 tot 1910' is het monnikenwerk van Stefan Andries.

Sedert enkele jaren doorworstelt hij archiefstukken en naslagwerken om de vroeger verschenen studies samen te voegen, te bewerken en vooral te vervolledigen. Het is een naslagwerk geworden van ruim 800 blz.

Dank zij de tomeloze inzet van de auteur beschikken wij nu over een (praktisch) volledige bron om op een eenvoudige wijze een stamboom samen te stellen.

De beide werken worden voorgesteld in het HOC "De Fransman" tijdens het week-end van 17-19 september 2010.

Je kan reeds een exemplaar reserveren vóór 1 september door storting van € 15 (Dialect) en € 30 (Gezinsreconstructie) op rekeningnr. 439-5083061-63 Heemkundige Kring Haaltert, bij de auteurs of via info@hkhaaltert.be - verzendingskosten niet inbegrepen.

Wie vooraf inschrijft wordt uitgenodigd op de voorstelling van de boeken op vrijdag 17 september 2010.